

Бх. № 255 К1
Дата 9.07.20 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Рег. № 312100-101 д.3, екз. № 2...
09.07.2020 г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

от Младен Маринов - министър на вътрешните работи
по конституционно дело № 4/2020 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 09.07.2020 г. съм конституиран като заинтересована институция по конституционно дело № 4/2020 г., образувано по искане на шестдесет и трима народни представители от 44-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на чл. 251б, ал. 2, изречение трето, чл. 251в, ал. 2, изречение второ, чл. 251г, ал. 4 относно думите „и в случаите по чл. 251б, ал. 2, изречение трето“ и чл. 251г¹, ал. 1, изречение второ, ал. 3 и 4 относно думите „и чл. 251в, ал. 2, изречение второ“ от Закона за електронните съобщения и на свързания с тях § 51 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.

В искането на народните представители са наведени доводи за противоречие на атакуваните законови норми с чл. 4, ал. 1, чл. 32, чл. 34, чл. 88, ал. 1, във връзка с чл. 73 от Конституцията на Република България, както и с „фундаменталния принцип на публичността в парламентарното управление“, изведен от чл. 1, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Атакуваните законови разпоредби от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) са въведени с приемането на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците (ЗМДВИПП).

Със ЗМДВИППП, освен че се уреждат мерките и действията по време на извънредното положение на територията на Република България и за преодоляване на последиците след отмяната на извънредното положение, са направени изменения и допълнения в редица закони, предвиждащи спиране или удължаване на различни срокове, регламентиране на действия или изпълнение на задължения при обявено извънредно положение и други.

С § 41 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗМДВИППП са направени допълнения в ЗЕС, с които се регламентира редът за съхранение, достъп и унищожаване на трафични данни за лица по чл. 61 от Закона за здравето.

В § 51 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗМДВИППП е определен срок за прилагане на горепосочения § 41 – до отпадане на необходимостта от принудително изпълнение на задължителната изолация и болнично лечение на лица по чл. 61 от Закона за здравето, които са отказали или не изпълняват заповедта за задължителна изолация и лечение.

На 30 януари 2020 г. Световната здравна организация (СЗО) обяви масовото разпространение на COVID-19 за извънредна ситуация за общественото здраве, бъдеща загриженост в международен план. На 11 март 2020 г. СЗО обяви заболяването за пандемия. Застрашителното увеличаване на случаите доведе до ситуация, при която в редица държави беше обявено извънредно положение.

Пандемията на COVID-19 изправи пред безпрецедентно предизвикателство държавите и техните системи за здравеопазване, начин на живот, икономическа стабилност и ценности. Изключителна криза от такъв мащаб изисква решителни действия.

Допълненията в ЗЕС, направени с Преходните и заключителни разпоредби на ЗМДВИППП целят създаване на допълнителен механизъм за контрол на изпълнението на постановени по определения ред задължителна изолация и/или болнично лечение на посочените в чл. 61 от Закона за здравето лица, с цел предотвратяване на разпространението на заразни болести сред населението. Оспорените законови разпоредби от ЗЕС са в пряка връзка с предвиденото в ЗМДВИППП и Закона за здравето.

Предвиденият от законодателя ред за достъп до данни по смисъла на чл. 251б, ал. 1, т. 6 от ЗЕС и въведеният съдебен контрол са свързани с гарантиране правата на гражданите и защита от възникване на непосредствена опасност за живота и здравето им при неспазване на наложена задължителна изолация и/или болнично лечение на посочените в чл. 61 от Закона за здравето лица.

В искането на шестдесет и тримата народни представители неправилно се изтъква, че на задължителна изолация и болнично лечение подлежат болни, заразноносителни, контактни лица на лица, болни от заразна болест по чл. 61, ал. 1 и лица, които са влезли на територията на страната от други държави, поради което обхватът на лицата чиито данни по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от ЗЕС следва да се съхраняват и до чиито данни следва да се предоставя достъп, се разширява изключително много и на практика става неограничен. Внимателният прочит на разпоредбите на чл. 61 от Закона за здравето и чл. 251б, ал. 2, изречение трето от ЗЕС сочи, че от кръга лица, посочени в тях, от обхвата на ЗЕС са изключени последните две категории - контактни лица на лица, болни от заразна болест по чл. 61, ал. 1 и лица, които са влезли на територията на страната от други държави. Тези две категории лица подлежат на задължителна карантина, а не на задължителна изолация и болнично лечение. В § 1, т. 46 и т. 47 от Допълнителните разпоредби на Закона за здравето законодателят е разграничил двете понятия. Предвид изложеното, в обхвата на съхраняване на данни по чл. 251б, ал. 1, т. 6 не попадат данните на контактни лица на

лица, болни от заразна болест по чл. 61, ал. 1 и лица, които са влезли на територията на страната от други държави, които подлежат на задължителна карантина.

На следващо място, съгласно нормата на чл. 251б, ал. 2, изречение трето от ЗЕС данните не се съхраняват за всички лица – болни и заразноносителни по чл. 61 от Закона за здравето, а само за нуждите на принудителното изпълнение на задължителната изолация и болничното лечение, за тези, които са отказали или не изпълняват задължителната изолация и лечение.

С атакуваните норми не се разрешава достъп до пълния обем от телекомуникационни данни, съхранявани от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са изчерпателно изброени в чл. 251б, ал. 1, т. 1-6 от ЗЕС и са необходими за: проследяване и идентифициране на източника на връзката; идентифициране на направлението на връзката; идентифициране на датата, часа и продължителността на връзката; идентифициране на типа на връзката; идентифициране на крайното електронно съобщително устройство на потребителя или на това, което се представя за негово крайно устройство; установяване на идентификатор на ползваните клетки. Атакуваните разпоредби се отнасят само и единствено до достъп до данните по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от ЗЕС, необходими за установяване на идентификатор на ползваните клетки на мобилния оператор, в обхвата на които работи мобилен комуникатор, но не и неговата точна локация.

Информацията за идентификатор на ползвани клетки дава възможност за установяване на местопребиваване, пътувания и дестинации, което е минимално необходимото за предвидената цел за съхранение и достъп до данните, но същевременно не е достатъчна, за да се даде възможност да се направят обосновани и точни заключения за личния живот на хората, обичайните им действия, навиците им в ежедневието, включително контакти, социална среда и др.

Дори достъпът до данните по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от ЗЕС да се окаже в някаква степен като намеса в личния живот на гражданите и да се третира като изключение от чл. 32, ал. 1 от Конституцията на Република България, съгласно чл. 32, ал. 2 от Конституцията на Република България изключенията следва да са уредени със закон, а в случая оспорените разпоредби са създадени със закон и следователно изпълняват това конституционно изискване.

Намесата, предвидена с оспорените разпоредби, може да се определи като допустима, предвид че са спазени изискванията ограничението да е уредено със закон, явява се в рамките на предвиденото с Конституцията на Република България изключение, подчинено е на легитимна цел от общ интерес, каквато представлява предотвратяването на разпространението на заразни болести сред населението и е съобразен принципът за пропорционалност, предвид че на съхранение и достъп подлежат единствено данните по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от ЗЕС и засегнато ще се яви само лицето, чието поведение, изразяващо се в отказ или неизпълнение на наложена задължителна изолация и лечение, създава опасност не само за неговите живот и здраве, но и за живота и здравето на други граждани. Следва да се отчита също, че в оспорените разпоредби не се предвижда огласяване или създаване на каквато и да е публичност по отношение на данните, свързани с личния живот на гражданите.

Съпоставката на защитаваната цел и приложеното средство обосновава извода, че по същността си мярката е съответна, необходима и подходяща, включително и през призмата на критерия за съразмерност на ограничението.

Текстовете не са и в противоречие с чл. 34 от Конституцията на Република България, доколкото съхраняването и достъпа до данни, ограничено само до тези по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от

ЗЕС, не може да се окачестви като нарушение на свободата и тайната на кореспонденцията и на другите съобщения. Също така, неприкосновеността на кореспонденцията не е прогласена от Конституцията за абсолютна. Както е посочено в Решение № 4 от 18 април 2006 г. по конституционно дело № 11 от 2005 г. частната сфера на индивида и публичната сфера на обществото не са абсолютно независими, а принципът за господството на правото предполага, че държавата чрез правното регулиране следва да защити и балансира всяка индивидуална свобода, която не трябва да се използва против свободата и сигурността на другите граждани и публичните интереси в гражданското общество. Свободата и тайната на кореспонденцията не е сред основните права, които при никакви условия не биха могли да бъдат дерогирани (чл. 57, ал. 3). *Per argumentum a contrario* при обявяване на война или друго извънредно положение със закон може временно да бъде ограничено упражняването на правото по чл. 34, ал. 1 от Конституцията. Разбирането, че свободата на кореспонденцията не би могла да бъде абсолютно право, е отразено и в Решение № 1 от 10.II.1998 г. по к.д. № 17 от 1997 г. на Конституционния съд.

В горния смисъл и съгласно чл. 8, ал. 2 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи намесата на държавните власти в ползването на правото на зачитане на личния и семеен живот, на жилището и тайната на кореспонденцията е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите, т.е. и в Европейската конвенция е отчетена възможността за ограничаване на това право с оглед защита на здравето на другите граждани. Международният пакт за гражданските и политическите права в своя чл. 17 визира забрана за незаконно вмешателство в личния живот, семейството, дома или кореспонденцията на човека, т.е. предполага възможност за такова вмешателство, когато е предвидено със закон. Както се вижда и двата международни акта допускат ограничаване на тези права в случаи, предвидени от закон, без да изискват предварително или последващо съдебно разрешение.

В чл. 251г¹, ал. 3 от ЗЕС е предвидено, че ръководителите на структурите по чл. 251в, ал. 1 и чл. 251в, ал. 2, изречение второ уведомяват незабавно органа по чл. 251г, ал. 1 или 3 за осъществения достъп, прилагат искането и излагат мотиви. Изискването на законодателството е председателят на районния съд или от оправомощен от него съдия по седалището на органа, който е поискал достъпа да бъдат уведомени незабавно за осъществения достъп, т.е. налице е изискване за съдебен контрол. Данните по чл. 251б, ал. 1, се унищожават незабавно от структурите по чл. 251в, ал. 1 и чл. 251в, ал. 2, изречение второ, ако в срок от 24 часа бъде постановен отказ от органа по чл. 251г, ал. 1, 2 или 4, за което се уведомява незабавно предприятието, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Това допълнително изискване стеснява възможността изпълнителната власт при условията на последващ съдебен контрол да извърши злоупотреби.

Предвид изложеното, атакуваните от шестдесет и трима народни представители от 44-то Народно събрание чл. 251б, ал. 2, изречение трето, чл. 251в, ал. 2, изречение второ, чл. 251г, ал. 4 относно думите „и в случаите по чл. 251б, ал. 2, изречение трето“ и чл. 251г¹, ал. 1, изречение второ, ал. 3 и 4 относно думите „и чл. 251в, ал. 2, изречение второ“ от Закона за електронните съобщения и на свързания с тях § 51 от Закона за мерките и действията по време на

извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. не противоречат на конституционни разпоредби.

МИНИСТЪР

Младен Маринов